

Research Paper

Attitude of Local Residents Towards the Sustainable Development of Rural Tourism: Identification of Opportunities and Challenges (Case Study: Villages of Alborz Province)

*Rahim Zare¹

1. Assistant Professor, Department of Business Administration, Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

Citation: Zare, R. (2024). [Attitude of Local Residents Towards the Sustainable Development of Rural Tourism: Identification of Opportunities and Challenges (Case Study: Villages of Alborz Province) (Persian)]. *Journal of Rural Research*, 15(2), 398-415, <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2024.368935.1891>

doi: <http://dx.doi.org/10.22059/jrur.2024.368935.1891>

Received: 30 Nov. 2023

Accepted: 02 Mar. 2024

ABSTRACT

The main goal of the current research is to investigate and analyze the attitude of local residents towards the sustainable development of rural tourism to identify the opportunities and challenges of this type of tourism, which has been done with the case study of the villages of Alborz province. The research method is mixed, which uses the qualitative method of the research object in the first stage and the quantitative survey method in the second stage. The approach of the present research is sequential exploratory. The data collection tools are semi-structured interviews in the first stage and questionnaires in the second stage. According to the research findings in the qualitative phase, the experts and informants were selected using the purposeful sampling method, and finally, by aggregating 31 interviews, 134 raw propositions were extracted, which were extracted using the three-axis coding method in the form of open codes. They were classified as central and selective. Finally, among 134 raw propositions, 70 open codes, 21 core codes, and six selective codes were obtained. In the quantitative stage, analyzes were performed using SPSS26 and SmartPLS3 soft-ware. According to the quantitative findings of the obtained values, it was found that among the dimensions, the socio-cultural dimension has high values. According to the research results, the sustainable development of rural tourism will contribute to the qualitative development, organization, and management of rural tourism and attract investment in the tourism industry.

Key words:

Tourism, Rural Tourism, Sustainable Development of Tourism, Mixed Method, Alborz

Copyright © 2024, Journal of Rural Research. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

Extended Abstract**1. Introduction****T**

oday, tourism, with its many roles in every country (economic, social, and cultural) and its ability to create a posi-

tive impact (employment, wealth, dynamism, increase in income, infrastructure, in-ternational peace and movement of people, property, etc.) as it plays an important and dynamic industry. Actually; in recent years and even decades, tourism has become one of the main economic activities in rural areas. This category has great potential to create certain sources of income and employment and

*** Corresponding Author:****Rahim Zare, PhD****Address:** Department of Business Administration, Faculty of Management and Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.**Tel:** +98 (21) 44737687**E-mail:** R.Zare@atu.ac.ir

seems to be vital for the long-term sustainability of rural areas that attract tourists. Tourism can help reduce poverty by empowering the rural population to participate in tourist-related activities. In addition, rural tourism contributes to non-agricultural incomes for rural households by using the region's great natural beauty and distinctive cultural features to attract tourists, revitalizing the rural economy and encouraging the growth of new businesses. The main benefits of a sustainable approach in tourism are related to good practices and improvements, especially regarding the environment. In any case, the sustainable development of tourism is related to local communities and their attitude towards tourism. In developing a sustainable tourism sector, the local community is a key element because its evolution directly affects it. However, since most of the studies related to rural tourism and local residents have focused on specific issues or perspectives, determining what the residents' attitudes are towards the sustainable development of rural tourism and identifying the opportunities and challenges resulting from this type of tourism, it is a special and challenging concept that requires a fundamental review and analysis. The purpose of this article is to investigate and explain the attitude of local residents towards the sustainable development of rural tourism, which is based on the identification of opportunities and challenges. Also, this re-search aims to provide a novel approach to the subject, the results of which can be useful in creating future development strategies.

2. Methodology

The current research is of an applied type and the method used in it is a mixed method. In this way, at first, using the qualitative research method, data and information related to the attitude of local residents towards the sustainable development of rural tourism are collected and coded from the perspective of identifying opportunities and challenges, and then using the quantitative survey method; their approval or rejection is reviewed. The main approach in the qualitative method has been that by using the available sampling method, which is one of the qualitative sampling methods, from the informants and sometimes experts of the villages of Alborz province; Information was collected and categorized using a three-axis coding method in the form of open, axial and selective codes to extract relevant challenges and opportunities from their point of view. Then, these extracted components and indicators are extracted for experts and specialists in urban and rural planning management, tourism management, governmental management, village management, and rural sociology to confirm them. It is sent to give their opinions regarding their approval or re-

jection. It should be noted that stratified sampling is used in this method. In more general terms, the tool for collecting information in the qualitative phase is semi-structured interviews; in the quantitative phase, it is a questionnaire.

3. Results

In the first stage, related components and indicators are identified and extracted using the qualitative research method and the semi-structured interview tool. People were selected as interviewees with relative and sufficient information in this field using the available sampling method. Each interview lasted between 30 and 60 minutes, and all the interviews were recorded and then transcribed. Finally, by summing up 31 interviews, theoretical saturation was achieved, and 134 raw propositions were extracted, of which 70 were open codes, 21 axial codes, and 6 selective codes were extracted. In the second stage, analyses were done using the quantitative survey method. In this stage, using stratified sampling, the experts and experts present their opinions regarding the components and indicators extracted from the previous stage. At this stage, all answers were analyzed using SPSS26 and Smart-PLS3 software, all approved by experts.

4. Discussion

As seen, the attitude of local or rural residents towards sustainable rural tourism is both positive and negative. More generally, these cases should be examined from several dimensions and angles. In general, rural tourism in Alborz province is considered a complementary activity compared to the existence of various industries and multidimensional employment in this province; therefore, there is a possibility and possibility of various opportunities and challenges for the villages of this province in the field of rural tourism. This type of tourism is not only in economic, socio-cultural, management, and planning fields but also in environmental protection, which is one of the main concerns of the local community; it is effective and vital. If there is a positive attitude of the rural community towards sustainable rural tourism, not only will the goals be achieved better and faster, but also the natural resources will be improved and protected to increase the quality of life for the next generations and even more than that, many programs and policies will come to fruition.

5. Conclusion

One of the special and important results of this research is that it Adds an industrial dimension to the sustainable development category of rural tourism. Referring to the

geographical location of Alborz province in the vicinity of the capital and its proximity to various industries, it can be said that the industrial dimension is one of the most important factors in this field. The sustainable development of rural tourism will help the qualitative development, organization, and management of rural tourism and attract investment in the tourism industry. This province has many geographical, human, natural, and cultural resources for developing rural tourism, which affects the social and economic development of the country. Therefore, they help to increase socio-economic development and tourism through careful planning and policy making. It can attract many domestic and foreign opportunities and investments that promote national interests and develop micro and macro policies in the country.

Acknowledgments

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declared no conflicts of interest

نگرش ساکنان محلی نسبت به توسعه پایدار گردشگری روستایی: شناسایی فرصت‌ها و چالش‌ها (مورد مطالعه: روستاهای استان البرز)

رحیم زارع^۱

۱- استادیار، گروه مدیریت بازرگانی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

حکمه

تاریخ دریافت: ۰۹ آذر ۱۴۰۲
تاریخ پذیرش: ۱۲ اسفند ۱۴۰۲

هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی و تحلیل نگرش ساکنان محلی نسبت به توسعه پایدار گردشگری روستایی در راستای شناسایی فرصت‌ها و چالش‌های این نوع گردشگری است که با موردپژوهی روستاهای استان البرز صورت پذیرفته است. روش تحقیق آمیخته بوده که در مرحله اول از روش کیفی موردپژوهی و در مرحله دوم از روش کمی پیمایش استفاده می‌نماید. رویکرد تحقیق حاضر، متوالی اکتشافی است. ابزار گردآوری اطلاعات در مرحله اول مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته و در مرحله دوم پرسش‌نامه هستند. مطابق با یافته‌های تحقیق در مرحله کیفی، خبرگان و مطلعان موردنظر با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند که در نهایت با تجمیع ۳۱ مصاحبه صورت گرفته، ۱۳۴ گزاره خام استخراج گردیدند که با استفاده از روش کدگذاری سه محوری، در قالب کدهای باز، محوری و انتخابی دسته‌بندی شدند. در نهایت، از میان ۱۳۴ گزاره خام، ۷۰ کد باز؛ ۲۱ کد محوری و ۶ کد انتخابی حاصل شدند. در مرحله کمی با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS26 و SmartPLS3 تحلیل‌ها انجام شدند. مطابق با یافته‌های کمی مقادیر به‌دست‌آمده مشخص شد که از میان ابعاد، بعد فرهنگی - اجتماعی دارای مقادیر بالایی است. مطابق با نتایج تحقیق، توسعه پایدار گردشگری روستایی به توسعه کیفی، سازمان‌دهی و مدیریت گردشگری روستایی و همچنین جذب سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری کمک خواهد کرد. این مقوله ضمن افزایش توسعه اجتماعی - اقتصادی و گردشگری از طریق برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری دقیق؛ می‌تواند فرصت‌ها و سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی زیادی را به خود معطوف کند که هم موجب ارتقای منافع ملی، و هم توسعه سیاست‌های خرد و کلان در کشور شود.

کلیدواژه‌ها:

گردشگری، گردشگری روستایی، توسعه پایدار گردشگری، روش ترکیبی، البرز

مقدمه

می‌رسد برای پایداری بلندمدت مناطق روستایی که گردشگر را جذب می‌کنند، حیاتی باشد (Lekovic et al., 2020). گردشگری روستایی می‌تواند به‌عنوان یک استراتژی متنوع‌سازی یا سازگاری برای تکمیل معیشت موجود و بهبود توانایی مردم محلی برای تضمین درآمد برای کاهش خطر زوال اقتصادی استفاده شود. اما این امر بدون مشارکت مردم ساکن در این مناطق محقق نخواهد شد (Lane, 1994). تا زمانی که جامعه محلی به‌طور فزاینده‌ای از نقش گردشگری در تأمین درآمد اضافی یا حتی ثروت آن‌ها آگاه است، تغییر در اقتصاد محلی به سمت گردشگری برای بهبود معیشت یک جهت تقریباً طبیعی است، همچنین می‌تواند ابزاری برای احیا باشد (Mair, 2006; Briedenhann & Wickens, 2004).

ساکنان محلی جزء مهمی از گردشگری هستند که ماهیت و شاکله مقصد را تشکیل می‌دهند و بر توسعه آینده هر مقصد گردشگری تأثیر می‌گذارند (Liu et al., 2023; Volgger et al., 2021).

در طول چند دهه گذشته، به دلیل رشد و توسعه فزاینده صنعت گردشگری که اغلب با صنعت صادرات مرتبط است، به یک عامل مهم در تولید ناخالص داخلی جهانی تبدیل شده است (Muresan et al., 2016). امروزه گردشگری با نقش‌های متعددی که در هر کشور ایفا می‌کند (اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی) و توانایی آن در ایجاد تأثیر مثبت (اشتغال، ثروت، پویایی، افزایش درآمد، زیرساخت‌ها، صلح بین‌المللی و جابه‌جایی مردم، دارایی و...) به‌عنوان یک صنعت مهم و پویا ایفای نقش می‌نماید (Shariff & Abidin, 2013). در واقع؛ در سال‌ها و حتی دهه‌های اخیر، گردشگری به یکی از اصلی‌ترین فعالیت‌های اقتصادی در مناطق روستایی تبدیل شده است (Sheikhi, 2023: 349). این مقوله پتانسیل زیادی برای ایجاد منابع درآمد و اشتغال را دارد و به نظر

* نویسنده مسئول:

دکتر رحیم زارع

نشانی: تهران، دانشگاه علامه طباطبائی، دانشکده مدیریت و حسابداری، گروه مدیریت بازرگانی.

تلفن: ۴۴۷۳۷۶۸۷ (۲۱) ۹۸+

پست الکترونیکی: R.Zare@atu.ac.ir

و... روبه‌رو هستند. در واقع، روستاهای این استان در مجاورت با کلان‌شهرهای پرجمعیتی همچون تهران، محدوده جذابی برای گذران اوقات فراغت و گردشگری است که اکثر روستاهای این استان، با چنین مسائل و مشکلاتی مواجه هستند. این موارد به‌عنوان مسائل یا مشکلات عادی نیستند که به‌راحتی بتوان آن‌ها را نادیده گرفت. از همین رو نیازمند بررسی و تحلیل دقیق و کارشناسانه‌ای هستند. از سوی دیگر، با مرور مطالعات مرتبط در این زمینه ملاحظه می‌شود که اکثر آن‌ها بیشتر بررسی‌ها و تحلیل‌های خبرگان را مدنظر قرار داده‌اند و تعداد کمی به نظرات جامعه میزبان توجه داشته‌اند. این تحقیق، ضمن در نظرگیری نظرات خبرگان، سعی در احصا و بررسی نظرات جامعه محلی نیز است که رویکردی نوآورانه در محدوده مورد مطالعه است. هدف مقاله حاضر، بررسی و تبیین نگرش ساکنان محلی نسبت به توسعه پایدار گردشگری روستایی است که با محوریت شناسایی فرصت‌ها و چالش‌ها صورت می‌پذیرد. همچنین، این تحقیق بر آن است تا رویکردی بدیع نسبت به موضوع ارائه کند که نتایج آن می‌تواند در ایجاد استراتژی‌های توسعه آینده مفید باشند.

مروری بر ادبیات موضوع

گردشگری روستایی

گردشگری روستایی در اواخر دهه ۱۹۷۰ و اوایل دهه ۱۹۸۰ به یک فعالیت جهانی و رو به رشد تبدیل شد (Lane et al., 2022). در ابتدا، توسط بسیاری از مفسران به‌عنوان یک فعالیت نسبتاً بی‌اهمیت تلقی شد که احتمالاً در آینده نزدیک محو خواهد شد (Lane, 1989). با این حال، ثابت شده است که در توسعه کلی گردشگری بسیار مهم است و راه را در ایجاد اشکال کاملاً جدید گردشگری بر اساس بازارهای تخصصی در حال رشد سریع پیش می‌برد. همچنین به سنگ بنای رشد گردشگری پایدار تبدیل شده است و اکنون نقشی حیاتی در طرح‌های بازسازی منطقه‌ای در بسیاری از کشورها و بسیاری از موقعیت‌ها دارد (Lane et al., 2022). تعدد اشکال گردشگری و فعالیت‌های اوقات فراغت ناشی از عوامل بسیاری است. این‌ها می‌تواند علایق یک گردشگر، کنجکاوی در مورد جهان، پیشنهادهای فرهنگی یا تفریحی، منابع توریستی، زیرساخت‌ها، امکانات فنی یا مقصدی باشد که به‌عنوان یک منطقه یا نوع خاصی از چشم‌انداز درک می‌شود. یکی از محبوب‌ترین شکل‌های امروزه که ترکیبی از این عوامل است، گردشگری روستایی است که در دهه‌های اخیر توسعه فزاینده‌ای داشته است (Widawski et al., 2023).

به عقیده گیلبرت و تونگ^۱ (۱۹۹۰)، گردشگری روستایی شکلی از گردشگری است که در آن کشاورزان نقش مهمی را ایفا می‌کنند و برای گردشگران محل اقامت و شرایط لازم برای

از طرفی نیز توسعه گردشگری بر توسعه سایر بخش‌ها مانند کشاورزی، فراوری مواد غذایی و صنایع دستی تأثیر می‌گذارد که می‌تواند به رفاه کل جامعه کمک کند (Su et al., 2019; Welteji & Zerihun, 2018). بسیاری از مطالعات اشاره می‌کنند که گردشگری روستایی در سراسر جهان اهمیت فزاینده‌ای پیدا کرده است و به‌عنوان نوعی استراتژی فرعی برای توسعه پایدار مناطق روستایی تلقی می‌شود (Widawski et al., 2023; Jelinčić, 2021). گردشگری روستایی از طریق مفهوم پایداری، بر حفاظت از منابع طبیعی و فرهنگی محیطی تمرکز دارد و به‌صراحت بر مشارکت مردم محلی و مسئولیت‌پذیری گردشگران در استفاده از منابع آن تأکید می‌کند (Widawski et al., 2023; Ćurčić et al., 2018; Ristić et al., 2019; Welteji & Zerihun, 2018). محور یا یکی از نقش‌های اصلی در توسعه گردشگری پایدار روستایی، توسط بسیاری از محققان اشاره شده است. در اسناد اتحادیه اروپا تأکید شده است که پایداری یک عامل کمک‌کننده در رقابت‌پذیری یک مقصد از جمله محیط‌های روستایی است (Winter & Kim, 2020) و گردشگری روستایی جایگزین مناسبی است که می‌تواند به‌طور مثبت بر توسعه پایدار منطقه‌ای در روستاها باشد (Korani & Shafiei, 2021). به عبارتی کلی‌تر، گردشگری با توانمندسازی جمعیت روستایی برای مشارکت در فعالیت‌های مرتبط با توریست می‌تواند به کاهش فقر کمک کند (Chen et al., 2022). علاوه بر آن، گردشگری روستایی با استفاده از زیبایی‌های طبیعی عالی و ویژگی‌های فرهنگی متمایز منطقه برای جذب گردشگران، به درآمدهای غیرکشاورزی برای خانوارهای روستایی کمک می‌کند این امر اقتصاد روستایی را احیا می‌کند و رشد مشاغل جدید را تشویق می‌کند (Liu et al., 2023). مزایای اصلی رویکرد پایدار در گردشگری مربوط به اقدامات و بهبودهای خوب، به‌ویژه در مورد محیط‌زیست است (Mihalic, 2014). در هر صورت، توسعه پایدار گردشگری به جوامع محلی و نگرش آن‌ها نسبت به گردشگری مرتبط است (Muresan et al., 2016). در فرایند توسعه یک بخش گردشگری پایدار، جامعه محلی عنصر کلیدی است، زیرا به‌طور مستقیم تحت تأثیر تکامل آن است (Eshliki & Kaboudi, 2012). با این حال، از آنجایی که اکثر مطالعات مرتبط با گردشگری روستایی و ساکنان محلی بر موضوعات یا دیدگاه‌های خاص متمرکز شده‌اند، تعیین اینکه نگرش ساکنان محلی نسبت به توسعه پایدار گردشگری روستایی و شناسایی فرصت‌ها و چالش‌های حاصل از این نوع گردشگری چیست؛ مفهومی خاص و چالش‌برانگیز است که نیازمند بررسی و تحلیل اساسی است. همچنین، در رابطه با بررسی نگرش ساکنان محلی نسبت به توسعه پایدار گردشگری روستایی و شناسایی فرصت‌ها و چالش‌ها نیاز است تا اقدامات و بررسی‌های اساسی صورت گیرد. از طرفی نیز یکی از مسائل اساسی روستاهای استان البرز در این زمینه است که گردشگری روستایی در برخی از روستاها؛ با مسائل و مشکلات پیچیده‌ای همچون ازدیاد گردشگر، عدم توازن در فصول پربازدید

1. Gilbert & Tung

(Anderson, 2015). مطالعات مختلفی بر نقش استراتژیک ساکنان روستایی به‌عنوان گروهی متقاعد به نیاز به حفاظت از منابع طبیعی و آگاهی از اهمیت آن‌ها تأکید می‌کند (Mikhaylova et al., 2022; Lee et al., 2021). جامعه محلی نیز می‌تواند تأثیر بسزایی بر استفاده گردشگران از محیط روستایی و هرگونه قصد بازدید مجدد از منطقه داشته باشد (Lo et al., 2019).

مشارکت جامعه محلی نیز از عوامل مهم است زیرا مردم محلی ذی‌نفعان اصلی در مناطق گردشگری روستایی هستند. آموزش ذی‌نفعان باید در اولویت قرار گیرد، زیرا عدم آگاهی و مشارکت ممکن است منجر به عدم اجرای گردشگری روستایی به شیوه‌ای پایدار شود (Widawski et al., 2023). گو و هوانگ^۴ (۲۰۱۱) رابطه تعاملی بین توسعه جامعه روستایی و گردشگری روستایی را تشخیص می‌دهند. جینگ-مینگ^۵ (۲۰۰۳)، دو و سو^۶ (۲۰۱۱) با این استدلال که حتی مسئولیت جوامع روستایی حمایت و مشارکت در توسعه گردشگری است، یک‌قدم فراتر می‌روند. ساکنان جامعه روستایی صرف‌نظر از میزان مشارکت خود، ناظر صرف فعالیت‌های انجام‌شده در گردشگری روستایی نیستند. مشارکت فعال آن‌ها توسعه پایدار محیط‌زیست روستایی را تقویت می‌کند. استفاده منطقی و فرعی از منابع فرهنگی و طبیعی؛ و همچنین بهبود سطح زندگی و وضعیت اقتصادی کشاورزان و در نتیجه افزایش فرصت‌های شغلی. همه این‌ها می‌تواند اتفاق بیفتد به شرطی که مشارکت جامعه روستایی در گردشگری روستایی طراحی شده برای منطقه وجود داشته باشد.

توسعه پایدار گردشگری روستایی

در گردشگری، پایداری معمولاً با موضوع توسعه مرتبط است و به‌عنوان «گردشگری نوین»^۷ تعریف می‌شود که ماهیت آن تأثیر کم محیطی آن است (Hampton, 2005; Ashley & Roe, 1998). گردشگری پایدار در مناطق روستایی اغلب به مزارع میزبان گردشگران، غذاها و صنایع دستی محلی، مشاغل کوچک‌مقیاس و حمل‌ونقل کاهش می‌یابد. تقریباً همیشه همگام با توسعه گردشگری روستایی که بر رویکرد پایدار تأکید دارد، نیاز به حفاظت از طبیعت است (Statics Poland, 2023). فقدان آن می‌تواند پیامدهایی برای کیفیت زندگی آینده جامعه محلی و همچنین برای محصول گردشگری ارائه‌شده داشته باشد (Berry & Ladkin, 1997). گردشگری پایدار، از جمله آنچه در محیط روستایی انجام می‌شود، به‌منظور حفاظت از منابع طبیعی و فرهنگی محیطی، بر مسئولیت‌پذیری گردشگران و نیاز جامعه محلی به مشارکت در این تلاش‌ها تأکید می‌کند (Huete-Alcocer & Valero-Tévar, 2021). یکی از بارزترین ویژگی‌های گردشگری روستایی امروزه

فعالیت‌های اوقات فراغت مختلف در یک محیط مزرعه را فراهم می‌کنند. ملاحظه می‌شود که گردشگری روستایی نه‌تنها به دلیل فعالیت‌های کشاورزی، بلکه از نظر محصول گردشگری ارائه‌شده نیز چندوجهی است (Sanagustin-Fons et al., 2018). گردشگری روستایی یک فعالیت بسیار مهم در یک فضای محلی است و بیشتر فعالیت‌ها از منابع طبیعی و میراث فرهنگی آن ناشی می‌شود (Adamov et al., 2022). سازمان جهانی گردشگری برای تعریف این مفهوم از ابعاد مختلفی استفاده می‌کند: منابع طبیعی و سرزمینی مناطق روستایی، میراث تاریخی و فرهنگی که آن را «میراث روستایی»^۲ می‌نامد، فعالیت‌های انجام‌شده در قلمرو که آن را «شیوه زندگی روستایی»^۳ می‌نامد و مقوله بعدی، فرهنگ جمعیت روستایی است (WTO, 2023; Maldonado-Erazo et al., 2022).

گردشگری پایدار روستایی و جامعه محلی

مناطق روستایی برای توسعه گردشگری مهم هستند؛ زیرا از نظر زیست‌محیطی مناطق جذابی هستند که علاوه بر طبیعت، فرهنگ سنتی معمولاً به‌خوبی حفظ‌شده منطقه با میراث قومی - فرهنگی آن را ارائه می‌دهند (Eshliki & Kaboudi, 2012)؛ بنابراین، گردشگری پایدار می‌تواند یک عنصر مهم در توسعه اجتماعی - اقتصادی سالم باشد. باین‌حال، طبیعت یا فرهنگ عامیانه سنتی هنوز برای توسعه پایدار گردشگری روستایی کافی نیست (Widawski et al., 2023). یک عامل کلیدی جامعه محلی و نگرش آن به عملکرد گردشگری در منطقه است، زیرا مشارکت آن موفقیت احتمالی در این زمینه را تعیین می‌کند (Mohammad et al., 2010). بدون پذیرش اشکال مختلف گردشگری، و محصولات ارائه‌شده در منطقه که با مشارکت فعال روستائیان بیان می‌شود، نمی‌توان موفقیت را انتظار داشت (Bimonte & Punzo, 2016). با همکاری و مشارکت در فعالیت‌های گردشگری، جوامع از یک اقتصاد مبتنی بر محصول به یک اقتصاد ارائه‌دهنده خدمات تغییر می‌شوند (Chok & Macbeth, 2007).

گردشگری پایدار روستایی شانس بیشتری برای موفقیت دارد اگر همه شرکت‌کنندگان در منطقه روستایی که در آن فعالیت‌های گردشگری توسعه می‌یابد، مایل به مشارکت فعال در طرح‌های پایداری باشند (Schweinsberg et al., 2012). مشارکت جامعه در تصمیم‌گیری در مورد محصول گردشگری، تبادل اطلاعات، توسعه دانش در مورد صنعت گردشگری و ویژگی‌های عملکرد آن می‌تواند بر گردشگری روستایی پایدار و همچنین ویژگی‌های اجتماعی، اقتصادی و زیست‌محیطی آن تأثیر مثبت بگذارد (Zou et al., 2014)؛ بنابراین گردشگری روستایی به‌عنوان یکی دیگر از عوامل مهم در توسعه جوامع روستایی ظاهر می‌شود

4. Guo & Huang

5. Jing-Ming

6. Du & Su

7. New Tourism

2. Rural heritage

3. Rural way of life

نباید توسعه سایر جنبه‌ها را تضعیف یا محدود کند. دوم، منابع طبیعی - یا به‌طور کلی، محیط‌زیست طبیعی - باید بدون رها کردن توسعه اقتصاد محافظت شود. با این حال، باید مراقب بود که رابطه هماهنگ بین اقتصاد، جامعه و منابع طبیعی تضمین شود. در این دیدگاه، توسعه گردشگری پایدار به‌طور گسترده پذیرفته شده است و به‌عنوان ابزاری مهم و مناسب سیاسی برای توسعه گردشگری تلقی می‌شود (Sharpley, 2003). این رویکرد با رویکرد گردشگری به‌عنوان ابزاری برای بهبود معیشت جوامع محلی با شناسایی گردشگری به‌عنوان راه‌حل اصلی ریشه‌کنی فقر طنین‌انداز می‌شود (Croes & Vanegas, 2008; Blackstock, 2005). این مورد در مورد گردشگری روستایی نیز صدق می‌کند که اهداف آن اساساً با اهداف توسعه پایدار همسو هستند، به‌عنوان مثال، ریشه‌کنی فقر (هدف ۱)، ترویج رشد اقتصادی فراگیر و پایدار و همچنین اشتغال و کار کامل و مولد (هدف ۸)، و تضمین مصرف و تولید پایدار (هدف ۱۲) (Ayazlar, & Ayazlar, 2015).

علاوه بر این، برنامه‌های جهانی نیاز به اعمال توسعه پایدار در مدیریت مناطق روستایی برای ایجاد یک محصول گردشگری باکیفیت را نشان می‌دهند (Widawski et al., 2023). دستور کار ۱۱ با ۲۱ به مشکلات زیست‌محیطی و چگونگی مدیریت منابع از نظر توسعه زیست‌محیطی بیش از همه و همچنین تضمین یک سیستم مدیریت مشارکتی برای این مناطق اشاره کرد. گردشگری پایدار روستایی نیز با اهداف تعیین شده توسط دستور کار ۱۲ با اشاره به موارد زیر مطابقت دارد:

هدف ۱: پایان دادن به فقر (توجه به پتانسیل درآمدی کسانی که در فقر روستایی زندگی می‌کنند).

هدف ۴: آموزش باکیفیت خوب (بهبود کیفیت آموزش از طریق یادگیری با مثال و قرار گرفتن در معرض طبیعت).

هدف ۷: انرژی پاک و در دسترس (ترویج منابع انرژی تجدیدپذیر در روستا)

هدف ۱۰: نابرابری کمتر (رفع نابرابری‌های جنسیتی در توسعه محصول گردشگری)

هدف ۱۲: مصرف و تولید مسئولانه (استفاده پایدار از فضا برای کشت و بازیافت)

هدف ۱۳: اقدام اقلیمی (محصولات کشاورزی پایدار و تولید کشاورزی)

هدف ۱۵: زندگی در خشکی (حفاظت از تنوع زیستی)

در سال‌های آتی، اجرای اهداف مندرج در دستور کار ۲۰۳۰ برای اقتصاد، از جمله گردشگری روستایی و نظارت بر اجرای

پایداری محیطی است و رفتار طرفدار محیط‌زیست به‌عنوان یکی از راه‌های دستیابی به این هدف شناخته می‌شود (Jamal & Higham, 2021; Wu et al., 2020; Widawski & Oleśniewicz, 2019). چنین توسعه‌ای بیش از رشد اقتصادی پایدار است. به عبارتی مفهوم توسعه پایدار عوامل محیطی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی در مناطق روستایی را در نظر می‌گیرد (Widawski et al., 2023). همان‌طور که اروخین^۸ و همکاران (۲۰۱۴) تأکید می‌کنند، هر عنصر مهم است و گردشگری روستایی نشان‌دهنده عنصر جدیدی از توسعه پایدار در صنعت گردشگری است (Palacios-Florencio et al., 2021; Tao & Fuying, 2010).

تأثیر توسعه گردشگری بر یک منطقه را می‌توان با در نظر گرفتن مناطق شهری و روستایی به‌طور جامع تحلیل کرد (Ma et al., 2022). مناطق شهری به دلیل زیرساخت‌های برتر و دید بیشتر، بیشتر از توسعه گردشگری بهره‌مند می‌شوند و این به تغییرات در اقتصاد و چشم‌انداز روستایی مرتبط است. با این حال، زمانی که چنین توسعه گردشگری تابع اصول توسعه پایدار باشد، رضایت‌بخش است. این‌ها از یک‌سو برای حفظ محیطی که گردشگری در آن فعالیت می‌کند و از سوی دیگر برای امکان نوعی گردشگری که تأثیر منفی آن را بر محیط‌های طبیعی و اجتماعی به حداقل می‌رساند، مهم هستند (Widawski et al., 2023).

پایداری در گردشگری در سه بعد اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی منعکس می‌شود. اولین مورد به مدیریت درآمد و توسعه مؤسسات و سرمایه‌گذاری‌های تجاری اشاره دارد. دوم به همکاری متقابل، نوآوری و خلاقیت ترجمه می‌شود. در حالی که سومی شامل آگاهی زیست‌محیطی، مدیریت منابع زیست‌محیطی با روحیه استفاده منطقی و مدیریت گردشگری است که در منطقه رخ می‌دهد (Utami et al., 2023). با این حال، سایر محققان به چهار بعد از فعالیت‌های پایدار در محیط روستایی اشاره می‌کنند که باید در سطوح اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و اکولوژیکی منسجم باشد تا بتواند نیازهای کنونی را بدون آسیب رساندن به نسل‌های آینده برآورده کند (Štreimikienė et al., 2016; Andrei et al., 2012). این مقوله به تعریف ارائه‌شده در گزارش برون‌داند^۹ (۱۹۸۷) برمی‌گردد که توسعه پایدار را به‌عنوان توسعه‌ای تعریف می‌کند که نیازهای حال حاضر را برآورده می‌کند بدون اینکه نسل‌های آینده فرصت برآوردن نیازهایشان را سلب کنند (Sustainable development, 2023). سه ویژگی توسعه پایدار توسط هی^{۱۰} (۲۰۱۲) ذکر شده است. اول، توسعه حال و آینده باید در نظر گرفته شود تا از آسیب رساندن به نسل‌های آینده جلوگیری شود. ثانیاً، توسعه یک جنبه

8. Erokhin

9. 1987 Brundtland Report

10. He

11. Agenda 21

12. Agenda 2030

آن‌ها، به یکی از مهم‌ترین چالش‌های سیاست و اقتصاد کشورهای جهان تبدیل خواهد شد (Hordyjańska, 2021).

چالش‌ها و فرصت‌های توسعه پایدار گردشگری روستایی

ژانگ^{۱۳} (۲۰۲۳) استدلال کرد که توسعه گردشگری نابرابری درآمد را در مناطق روستایی تشدید می‌کند. شن^{۱۴} و همکاران (۲۰۱۹) توسعه گردشگری روستایی در چین را بررسی کردند و یک الگوی توسعه فضایی نامتعادل را نشان دادند، که نشان می‌دهد توسعه سریع گردشگری روستایی اغلب منجر به فرسایش ویژگی‌های روستایی می‌شود. دوسو^{۱۵} و همکاران (۲۰۲۳) به این نتیجه رسیدند که توسعه گردشگری فقر را تشدید می‌کند. علاوه بر این، بدون حمایت ابتکارات برنامه‌ریزی شده مربوطه، کشاورزان با چالش‌های بیشتری در تولید درآمد گردشگری مواجه هستند (Liu et al., 2020). در مجموع، تحقیقات موجود نشان می‌دهند که گردشگری می‌تواند با تأثیر بر درآمد ساکنان، بر توسعه مناطق شهری و روستایی تأثیر بگذارد. وانگ^{۱۶} و همکاران (۲۰۲۳) دریافتند که گردشگری روستایی تأثیر غیرخطی مطلوبی بر کاهش فقر دارد که نشان‌دهنده تأثیر آستانه دوگانه است. با این حال، دیدگاه‌های متفاوتی در مورد چگونگی تأثیر توسعه گردشگری روستایی بر مناطق روستایی وجود دارد (Dossou et al., 2023).

لیو و همکاران (۲۰۱۷) دریافتند که صنعت گردشگری می‌تواند به کاهش نابرابری اقتصادی بین مناطق شهری و روستایی کمک کند. با این حال، برخی از دانشگاهیان استدلال کردند که گردشگری نابرابری درآمد را تشدید می‌کند و منجر به توزیع نابرابر زمین و منابع می‌شود (Shi et al., 2020; Petit, 2016). به‌طور خاص، توسعه گردشگری ممکن است نابرابری دستمزدها را بدتر کند، زیرا تمایل دارد توجه را در مناطق شهری متمرکز کند، رشد هتل‌ها، رستوران‌ها، مکان‌های تفریحی و سایر امکانات و خدمات توریستی را که در درجه اول به نفع مکان‌های شهری است، افزایش می‌دهد که منجر به تمرکز بالاتر ثروت و ثروت می‌شود. ادراکات مربوط به نتایج رشد اقتصادی و مشارکت جامعه در بافت‌های روستایی و شهری منجر به توسعه گردشگری می‌شود که ممکن است تفاوت‌های اقتصادی را گسترش دهد. با توجه به توسعه اجتماعی، گردشگری نقش مهمی در پراکندگی منافع اقتصادی از مناطق شهری به مناطق روستایی ایفا می‌کند و در نتیجه فرصت‌های شغلی برای کارگران غیر ماهر ایجاد می‌کند (Ladkin et al., 2023). علاوه بر این، با توجه به ماهیت متحرک مصرف گردشگری، به‌طور گسترده اعتقاد بر این است که گردشگری یکپارچه‌سازی صنعتی را ارتقا می‌دهد، تبادل

فرهنگی را تسهیل می‌کند و به یکسان‌سازی خدمات عمومی کمک می‌کند (Lang et al., 2016). ظهور اکوتوریسم، گردشگری سبز و گردشگری سلامت نیز تمرکز ساخت‌وساز و حفاظت از محیط‌زیست را از مناطق شهری به مناطق روستایی تغییر داده است (Quevedo et al., 2021). علاوه بر این، از اصول و شیوه‌های مختلف گردشگری روستایی و مفهوم ادغام شهری و روستایی^{۱۷} برای تقویت مدیریت و حفظ محیط‌زیست روستایی، پیشبرد همگرایی برنامه‌ریزی محیط‌زیست شهری و روستایی و ایجاد محیطی مطلوب برای گردشگری و کیفیت زندگی استفاده می‌شود. این به‌عنوان یک عنصر کلیدی توسعه شهری-روستایی ظاهر شده است، زیرا نه تنها کیفیت زندگی ساکنان را افزایش می‌دهد، بلکه باعث رشد پایدار و همزیستی مسالمت‌آمیز مناطق شهری و روستایی می‌شود (Lee & Liao, 2021). با توجه به اینکه مناطق روستایی دارای منابع گردشگری فراوانی مانند مکان‌های تاریخی، فرهنگ عامیانه و صنایع دستی سنتی هستند، گردشگری معمولاً فرصت‌های شغلی را برای ساکنان فراهم می‌کند (Zhang et al., 2022). این آثار را می‌توان بیشتر تقویت کرد، به‌ویژه در مناطق روستایی وجود دارد (Yin, 2020). بلیک و همکاران (۲۰۰۸) به این نتیجه رسیدند که صنعت گردشگری درآمد کمتری را برای خانواده‌های فقیر فراهم می‌کند که می‌تواند منجر به نابرابری درآمد شود (Blake et al., 2008). در نتیجه، با توجه به تفاوت‌های منطقه‌ای آشکار در مزایای گردشگری بین مناطق شهری و روستایی، امکان‌سنجی فرصت‌های شغلی و بهبود عرضه عمومی اجتماعی در مناطق روستایی ممکن است محدود باشد. از سوی دیگر، بسیاری از اندیشمندان این حوزه معتقدند که توسعه پایدار گردشگری روستایی با چالش‌های متعددی مانند تخریب محیط‌زیست، فقر و زوال فرهنگی مواجه است (Michalska-Zyła & Marks-Krzyszowska, 2018; Chen et al., 2018; Uysal et al., 2016; Usher & Kerstetter, 2014).

در ادامه، قسمتی از پیشینه تحقیق ارائه شده است (جدول شماره ۱).

همان‌طور که در مرور پیشینه‌های فوق ملاحظه می‌شود، اکثر تحقیقات در زمینه‌های بررسی و سنجش دیدگاه یا نظرات جامعه محلی در رابطه با گردشگری روستایی هستند و کمتر تحقیقی این رویکرد را از منظر فرصت‌ها و چالش‌ها بررسی کرده است. در قسمت بعدی به روش‌شناسی تحقیق پرداخته می‌شود.

13. Zhang

14. Shen

15. Dossou

16. Wang

17. Urban-Rural Integration

جدول ۱. پیشینه نظری تحقیق.

ردیف	محقق	عنوان تحقیق	پیشینه نظری
۱	اوکچ ^۱ و همکاران (۲۰۱۲)	گردشگری روستایی به‌عنوان جایگزین توسعه پایدار: پژوهشی تحلیلی با اشاره ویژه به لواندا، کنیا	برای اینکه گردشگری به‌عنوان گردشگری روستایی توصیف شود، باید منعکس‌کننده ویژگی‌هایی باشد که نشان‌دهنده یک منطقه روستایی از جمله سکونتگاه‌های کوچک، تراکم پایین جمعیت، اقتصادهای مبتنی بر کشاورزی و جوامع سنتی است. این پژوهش امکانات جذب توریستی موجود در منطقه روستایی لواندا در غرب کنیا را شناسایی می‌کند و به چگونگی مشارکت مردم محلی در مدیریت و کارآفرینی گردشگری می‌پردازد. درواقع هدف این تحقیق روشن کردن راه‌حل‌هایی برای تجسم مجدد ویژگی‌ها و فعالیت‌های نواحی روستایی به‌منظور ایجاد جذابیت گردشگری و ارتباط گردشگری روستایی با عناصر اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی مناطق روستایی است.
۲	موريسان ^۲ و همکاران (۲۰۱۶)	نگرش ساکنان محلی نسبت به توسعه پایدار گردشگری روستایی	گردشگری فعالیتی چندوجهی است که مؤلفه‌های اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی پایداری را به هم پیوند می‌دهد. این تحقیق ادراک ساکنان روستایی را از تأثیر توسعه گردشگری تجزیه‌وتحلیل می‌کند و عواملی را که بر حمایت از توسعه گردشگری پایدار در منطقه نورد - وست در رومانی تأثیر می‌گذارد، بررسی می‌کند. ادراک ساکنان از توسعه گردشگری با استفاده از ۲۲ گویه و حمایت آن‌ها از توسعه گردشگری با استفاده از ۸ گویه تعیین شد. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد. تحلیل مؤلفه‌های اصلی، ۲۲ متغیر اول را در ۴ عامل و ۸ متغیر زیر را در ۲ عامل (توسعه پایدار، توسعه مقصد) گروه‌بندی کرد. یافته‌ها حاکی از آن است که ساکنان گردشگری را به‌عنوان یک عامل توسعه می‌بینند. محیط طبیعی، اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی و همچنین زیرساخت‌ها، سن، جنسیت و تحصیلات عواملی هستند که بر توسعه پایدار گردشگری تأثیر می‌گذارند.
۳	ریستیچ ^۳ و همکاران (۲۰۱۹)	گردشگری و توسعه پایدار سکونتگاه‌های روستایی در مناطق حفاظت‌شده - موردپژوهی صربستان.	با تدوین راهبردهای توسعه گردشگری برای توسعه اجتماعی و اقتصادی یک منطقه، گردشگری روستایی به مرحله پیچیده‌تری از توسعه پیش رفته است. مطالعات تجربی متعددی نشان داده‌اند که اشکال مختلف گردشگری روستایی می‌توانند اثرات مثبت و منفی بر بافت طبیعی و اجتماعی - اقتصادی منطقه‌ای داشته باشند که در آن حضور دارند. روش‌های مختلفی برای ارزیابی توسعه گردشگری در مناطق روستایی وجود دارد. یکی از ابزارهای کارآمد و رایج در مراحل تصمیم‌گیری اولیه و پیش‌درآمد برنامه‌ریزی استراتژیک، تحلیل SWOT است که امکان شناسایی بهترین استراتژی را فراهم می‌کند که نقاط قوت و فرصت‌ها را به حداکثر می‌رساند و ضعف‌ها و تهدیدها را به حداقل می‌رساند. در این پژوهش، نظرستجی با استفاده از روش گزینش پاسخگویان به‌منظور تشخیص جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی با تمرکز بر نقاط قوت و ضعف سکونتگاه‌های روستایی در محدوده پارک ملی (NP) کوپاتونیک و حفاظت از آن انجام شد. منطقه از طریق تجزیه‌وتحلیل SWOT، بر اساس نگرش‌های جمعیت محلی، بیست شاخص تعیین‌کننده شاخص توسعه پایدار روستایی (SRDI) تعریف شد. تحقیقات نشان داده است که در منطقه، ضریب نفوذ در نقاط قوت نسبت به نقاط ضعف بیشتر است، درحالی‌که ضریب تأثیر در فرصت‌ها بیشتر از تهدیدها است. نتیجه نهایی SRDI (۰/۶۳) نشان می‌دهد که توسعه فعلی گردشگری در محدوده پایدار است و به توسعه پایدار سکونتگاه‌های روستایی کمک می‌کند. نتایج تحقیق مبنایی برای تدوین استراتژی توسعه آینده گردشگری در منطقه تحقیقاتی است.
۴	لیندروو ^۴ و همکاران (۲۰۲۱)	نگرش جمعیت محلی نسبت به آثار توسعه گردشگری: شواهدی از جمهوری چک	با افزایش آثار اجتماعی - اقتصادی ناشی از توسعه گردشگری در جمعیت محلی، نگرش‌هایی را باتوجه به تأثیرات درک شده مستقیم یا غیرمستقیم اتخاذ می‌کنند. باین‌حال، برخی از این تأثیر را می‌توان باتوجه به دیدگاه‌های مختلف مثبت یا منفی دانست. موضوع رابطه جامعه میزبان و گردشگر اخیراً بسیار موردبحث قرار گرفته است؛ بنابراین، مطالعات موردی بسیاری در حال انجام است که به تأثیرات هم بر ساکنان و هم بر گردشگران می‌پردازد. هدف این پژوهش تجزیه‌وتحلیل نگرش ساکنان محلی به توسعه گردشگری در منطقه بنای تاریخی شهری پردهاردی است. داده‌های اولیه در یک بررسی پرسش‌نامه برای ساکنانی که دارای اقامت دائم در شهرداری پردهاردی در سال ۲۰۲۰ هستند جمع‌آوری شد. محققان در این تحقیق اثرات منفی قابل‌توجه توسعه گردشگری را شناسایی کردند. به همین ترتیب، ارزیابی کرده‌اند که چگونه مردم محلی اثرات مثبتی را بر کیفیت زندگی خود که با توسعه گردشگری انجام می‌شود، مشاهده می‌کنند. این تحقیق نشان می‌دهد که پاسخ‌دهندگان محلی برخی از آثار منفی را برای افزایش چشم‌انداز اقتصادی درک کرده‌اند، همان‌طور که در رابطه با ترافیک بالاتر یا افزایش سروصدا به آن اشاره می‌کنند.
۵	اوبرادویچ ^۵ و همکاران (۲۰۲۱)	ارزیابی نگرش ساکنان نسبت به توسعه گردشگری پایدار - مطالعه موردی ذخیره‌گاه حفاظت‌شده باچکو پودنولیه، صربستان.	نگرش ساکنان به فعالیت‌های گردشگری برای توسعه گردشگری پایدار بسیار مهم است. مقیاس نگرش گردشگری پایدار (SUS-TAS) به‌عنوان مبنایی برای تجزیه‌وتحلیل نگرش ساکنان محلی نسبت به توسعه گردشگری پایدار اجرا می‌شود. هدف از این تحقیق، بررسی نگرش‌های جامعه محلی (n = ۱۲۳۳) نسبت به توسعه گردشگری پایدار در باچکو پودنولیه، واقع در شمال غربی صربستان، و بررسی اثربخشی SUS-TAS است. تجزیه‌وتحلیل مؤلفه اصلی با چرخش Varimax برای تعیین ابعاد SUS-TAS اجرا شد. هفت عامل استخراج شده است. از میان هفت عامل، اعضای جامعه با شش عامل توسعه گردشگری پایدار موافقت کردند. این مطالعه از این فرضیه حمایت می‌کند که SUS-TAS ابزاری قابل‌اعتماد و معتبر برای اندازه‌گیری نگرش ساکنان نسبت به توسعه گردشگری پایدار، حتی در کشورهای در حال توسعه مانند صربستان است. درنهایت، این مطالعه نشان می‌دهد که مردم محلی نگرش مثبتی نسبت به توسعه گردشگری پایدار در BPBR دارند.

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

1. Okech
2. Muresan
3. Ristić
4. Linderová
5. Obradović

روش‌شناسی تحقیق

کمی و کیفی مرقوم شده است.

در ادامه به ارائه یافته‌های تحقیق پرداخته می‌شود.

محدوده مورد مطالعه

محدوده جغرافیایی تحقیق حاضر، روستاهای استان البرز هستند که در تصویر شماره ۱ نمایش داده شده‌اند. استان البرز سی و یکمین استان ایران است. این استان در البرز مرکزی جای گرفته است و دلیل نام‌گذاری استان البرز به همین علت بوده است. استان البرز با وسعتی حدود ۵۱۴۲ کیلومتر مربع با مختصات جغرافیایی بین ۳۵ درجه و ۳۱ دقیقه تا ۳۶ درجه و ۲۱ دقیقه عرض شمالی و ۵۰ درجه و ۱۰ دقیقه تا ۵۱ درجه و ۳۰ دقیقه طول شرقی واقع شده است. این استان از شمال به استان مازندران، از جنوب شرقی به استان تهران، از جنوب غربی به استان مرکزی، از غرب به استان قزوین و از شرق به استان تهران محدود است. استان البرز در سال ۱۳۸۹ طبق مصوبه مجلس شکل گرفت. موقعیت و جمعیت روستاهای مورد مطالعه عبارت‌اند از:

روستای برغان (شمال غرب استان، جمعیت ۴۷۰ نفر)؛ آتشگاه (شمال استان، جمعیت ۳۰۰ نفر)؛ آدران (شمال استان، جمعیت ۳۹۱ نفر)؛ سپهسالار (شمال استان، جمعیت ۳۴۴ نفر)؛ چاران (شمال شرق استان، جمعیت ۳۰۸ نفر)؛ کندر (شمال شرق استان، جمعیت ۱۹۲۲ نفر)؛ آغشت (شمال غرب استان، جمعیت ۷۷۰ نفر)؛ سرهه (شمال غرب استان، جمعیت ۳۰۱ نفر)؛ ارنکه (شمال شرق استان، جمعیت ۱۱۱ نفر).

یافته‌ها

مرحله اول: روش کیفی مورد پژوهی

همان‌طور که در بخش روش‌شناسی توضیح داده شد، در مرحله اول با استفاده از روش کیفی مورد پژوهی و با ابزار مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته، مؤلفه‌ها و شاخص‌های مرتبط شناسایی و استخراج می‌گردند. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند، افرادی به‌عنوان مصاحبه‌شونده انتخاب شدند که در این زمینه اطلاعات نسبی و مکفی داشتند. بازه هر مصاحبه بین ۳۰ الی ۶۰ دقیقه به طول انجامید که تمامی مصاحبه‌ها ضبط و سپس رونویسی گردیدند. در نهایت با تجمیع ۳۱ مصاحبه انجام‌شده، اشباع نظری حاصل گردید و ۱۳۴ گزاره خام استخراج گردیدند که از این میان، ۷۰ کد باز؛ ۲۱ کد محوری و ۶ کد انتخابی استخراج گردیدند. لازم به ذکر است که به‌منظور رعایت حجم مقاله و جلوگیری از اطناب کلام؛ در جدول شماره ۳ صرفاً کدهای اصلی و استخراج‌شده مرقوم گردیدند.

تحقیق حاضر از نوع کاربردی و روش به‌کاررفته در آن روش آمیخته یا ترکیبی است. رویکرد مورد استفاده، رویکرد متوالی اکتشافی است. بدین‌صورت که در ابتدا با استفاده از روش کیفی مورد پژوهی^{۱۸} داده‌ها و اطلاعات مرتبط با نگرش ساکنان محلی نسبت به توسعه پایدار گردشگری روستایی از منظر شناسایی فرصت‌ها و چالش‌ها گردآوری و کدگذاری می‌گردند و سپس با استفاده از روش کمی پیمایش؛ تأیید یا رد آن‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

مطالعه موردی یا مورد پژوهی، یکی از روش‌های تحقیق کیفی در علوم اجتماعی است. مورد پژوهی، بررسی متمرکز و عمیق یک فرد، گروه، رویداد یا اجتماع است (Starman, 2013). مورد پژوهی بر اقدام عملی مبتنی است و به همین دلیل ممکن است پیچیده و میان‌رشته‌ای باشد و فرصت‌هایی را برای درک مسائل و جستارهای وابسته با نمونه پژوهش پدید آورد (Snyder, 2019). روش پیمایش یک روش تحقیق کمی است که برای جمع‌آوری داده‌ها از مجموعه‌ای از پاسخ‌دهندگان استفاده می‌شود. به دلیل فواید و مزایای متعددی که در هنگام جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل داده‌ها دارد، شاید یکی از متدولوژی‌های مورد استفاده در صنعت برای چندین سال بوده است (Bhaskaran, 2023).

رویکرد اصلی در روش کیفی بدین‌صورت بوده است که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند که یکی از روش‌های نمونه‌گیری کیفی است، از مطلعان و بعضاً کارشناسان روستاهای استان البرز؛ اطلاعاتی گردآوری شده و با استفاده از روش کدگذاری سه محوری، در قالب کدهای باز، محوری و انتخابی دسته‌بندی شده تا چالش‌ها و فرصت‌های مربوطه از دیدگاه آن‌ها استخراج شوند. سپس به‌منظور تأیید آن‌ها، این مؤلفه‌ها و شاخص‌های استخراج‌شده برای خبرگان و متخصصان حوزه مدیریت برنامه‌ریزی شهری و روستایی؛ مدیریت گردشگری؛ مدیریت دولتی؛ مدیریت روستا و دهیاری؛ جامعه‌شناسی روستایی؛ ارسال می‌گردد تا در رابطه با تأیید یا رد آن‌ها نظر ایشان را مرقوم نمایند. لازم به ذکر است که در این روش، از نمونه‌گیری طبقه‌ای استفاده می‌گردد و صرفاً خبرگانی مدنظر هستند که در زمینه گردشگری روستایی و استان البرز فعالیت علمی - پژوهشی و اجرایی داشته‌اند. به عبارتی کلی‌تر، ابزار گردآوری اطلاعات در مرحله کیفی، مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته بوده و در مرحله کمی؛ پرسش‌نامه است. لازم به ذکر است که در مرحله کیفی، تنها روستاهایی مورد بررسی قرار گرفته‌اند که دارای شرایط و ویژگی‌های گردشگری روستایی پایدار هستند. مانند روستای برغان؛ آتشگاه؛ آدران؛ سپهسالار؛ چاران؛ کندر؛ آغشت؛ ناتر.

در ادامه، در جدول شماره ۲ مشخصات خبرگان هر دو مرحله

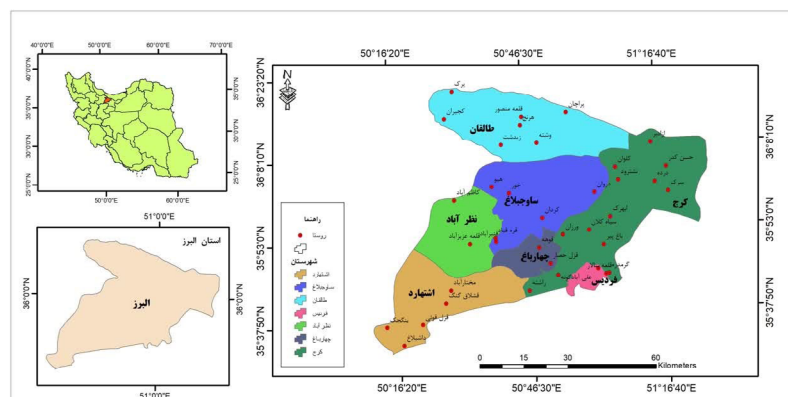
18. Case study

جدول ۲. مشخصات و ویژگی‌های خبرگان دو مرحله کیفی و کمی تحقیق.

مرحله	ویژگی‌ها	میزان	تعداد
کیفی	تحصیلات	سن	۱
		۲۰ تا ۳۰ سال	۱۰
		۳۱ تا ۴۰ سال	۱۱
		۴۱ تا ۵۰ سال	۹
		۵۰ سال به بالا	۷
		دیپلم	۶
		کارشناسی	۱۲
		کارشناسی ارشد	۶
		دکتری	۴
		سیاسی	۱۱
کمی	تحصیلات	سن	۵
		۲۰ تا ۳۰ سال	۱۲
		۳۱ تا ۴۰ سال	۱۱
		۴۱ تا ۵۰ سال	۷
		۵۰ سال به بالا	۹
		کارشناسی	۱۴
		کارشناسی ارشد	۱۲
		دکتری	۴
		سیاسی	۱۰
		اجرائی (اقتصادی، اجتماعی و...)	۱۲
حوزه کارکردی	مطلعان (کسب و کارهای گردشگری؛ افراد محلی مرتبط با گردشگری و...)	دانشگاهی و تحقیقاتی	۷
		۲۰ تا ۳۰ سال	۹
		۳۱ تا ۴۰ سال	۵
		۴۱ تا ۵۰ سال	۱۲
		۵۰ سال به بالا	۱۱
		کارشناسی	۷
		کارشناسی ارشد	۹
		دکتری	۱۴
		سیاسی	۱۲
		اجرائی (اقتصادی، اجتماعی و...)	۱۰
دانشگاهی و تحقیقاتی	۱۲		
مطلعان (کسب و کارهای گردشگری؛ افراد محلی مرتبط با گردشگری و...)	۹		

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

تصویر ۱. محدوده مورد مطالعه (روستاهای استان البرز). منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

جدول ۳. کدهای حاصل شده (فرصت‌ها و چالش‌های گردشگری روستایی).

کد انتخابی	کدهای محوری	فرصت‌ها	چالش‌ها
اقتصادی	رونق اقتصادی توسعه درآمد و ارزش مدیریت هزینه، عرضه و تقاضا	ایجاد اشتغال به‌ویژه برای جوانان روستایی افزایش سطح درآمد تولید ارز با افزایش درآمد افزایش قیمت و ارزش زمین‌های روستایی بهبود در خدمات عمومی ترویج محصولات گردشگری سنتی	هزینه مسکن افزایش خواهد یافت تقاضا برای سایر کالاها و خدمات افزایش خواهد یافت وابستگی اقتصادی و درآمدی و... افزایش قیمت کالاها و خدمات خدشه در فرایند تولید محصولات (اعم از کشاورزی، صنایع دستی و...)
سرمایه‌گذاری	ایجاد تعادل میان صنایع نوسازی و تجهیز صنایع حمایت از سرمایه‌گذاری مدیریت صنعتی بهینه روستایی	نوسازی کشاورزی و سایر فعالیت‌های روستایی بازار محصولات کشاورزی و صنایع دستی در مناطق روستایی توسعه می‌یابد کشاورزان و صنعتگران ارتباط مستقیم با مشتریان ایجاد می‌کنند توسعه و گسترش گردشگری کشاورزی، صنعتی و... زمینه‌سازی و حمایت از سرمایه‌گذاری بخش‌های مختلف سرمایه‌گذاری در فناوری‌های جدید	بالا بردن ریسک سرمایه‌گذاری صنعتی در روستاها ایجاد عدم توازن میان صنایع نرم و سخت در روستاها (تضاد میان به‌کارگیری صنایع دستی و صنایع سنگین) فراهم نبودن زیرساخت‌های صنعتی مدرن
زیست‌محیطی	آموزش در راستای حفظ محیط‌زیست همکاری و تعاون جامعه محلی و گردشگری حفاظت از منابع طبیعی ایجاد هماهنگی در جوامع روستایی و گردشگری	توسعه زیرساخت‌ها منجر به گردشگری سالم و پاک (سبز) می‌شود تأثیر محیط روستایی می‌تواند وضعیت جسم و روان را بهبود بخشد کمک به ایجاد و نگهداری منابع طبیعی آموزش اهمیت حفظ منابع طبیعی همکاری و مشارکت جامعه محلی و گردشگری در حفظ طبیعت روستایی	بروز پدیده‌های مضر و خطرناک مثل شکار اختلال در اکولوژی طبیعی (آلودگی و...) توسعه زیرساخت‌ها ممکن است زیبایی طبیعی را مخدوش کند فعالیت‌های توریستی مانند پیاده‌روی و کمپینگ می‌تواند باعث آلودگی محیط‌زیست شود تعداد زیادی از بازدیدکنندگان ممکن است از منابع طبیعی بهره‌برداری کنند جمعیت بیش‌ازحد می‌تواند زیبایی منظره را از بین ببرد ساختمان‌های مرتفع برای گردشگران می‌تواند زیبایی منظره را از بین ببرد
فرهنگی و اجتماعی	آموزش همگانی بهبود و ارتقای مفاهیم اجتماعی - فرهنگی افزایش مشارکت و تعامل	آموزش و سلامت جامعه روستایی بهبود خواهد یافت فراهم شدن استانداردهای بالای زندگی مردم روستایی افزایش تفاهم فرهنگی تبادل فرهنگی مؤثر افزایش تقاضا برای آموزش کاهش مهاجرت روستائیان به شهرها ایجاد زمینه‌های مؤثر در راستای مهاجرت معکوس بهبود کیفیت و استانداردهای فرهنگی اجتماعی روستا	احتمال ایجاد ناهماهنگی در توسعه نوسازی می‌تواند بر ارزش‌های سنتی و شیوه‌های فرهنگی آن‌ها تأثیر بگذارد محصولات سنتی جای خود را به محصولات مدرن خواهند داد خانه‌های سنتی جای خود را به ساختمان‌های مدرن می‌دهند می‌تواند میزان جرم و جنایت را افزایش دهد احتمال افزایش آزار و اذیت جنسی بروز پدیده ازدحام بیش‌ازحد در روستا مردم روستایی ممکن است از تجارت سنتی به فعالیت‌های گردشگری روی بیاورند تلاش مردم روستایی برای کپی‌برداری از توریست می‌تواند بر زندگی روزمره آن‌ها تأثیر بگذارد کاهش مشارکت در شیوه‌های سنتی و فرهنگی روستایی به دنبال دارد
محیطی و کالبدی	توسعه امکانات و زیرساخت‌ها استفاده از فناوری‌های نوین بهبود کیفیت محیطی	ایجاد امکانات و محیطی سالم با بهداشت مناسب، جاده، برق، مخابرات و غیره استفاده از ابزارها و تکنولوژی‌های مدرن توسعه زیرساخت‌ها و امکانات ضروری در روستاها توسعه هوشمند مدیریت روستایی بهبود کیفیت و ارزش گردشگری روستایی	ضعف در وجود ارتباطات فیزیکی مناسب ایجاد تغییرات اساسی در شکل و ساختار روستا کمبود زیرساخت‌های گردشگری در مناطق روستایی تأثیرگذاری محدودیت‌های فصلی برای گردشگری روستایی
مدیریتی و برنامه‌ریزی	مدیریت استراتژیک خط‌مشی‌گذاری و سیاست‌گذاری مؤثر مدیریت تعاونی برنامه‌ریزی پایدار و منعطف	ایجاد و توسعه برنامه‌های راهبردی در روستاها ایجاد مشارکت و یکپارچگی نهادها و دستگاه‌های متولی فقدان برنامه راهبردی توسعه گردشگری روستایی ارائه تسهیلات و رونق سرمایه‌گذاری در روستا ایجاد تشکلهای تعاونی محور گردشگری بهبود و ارتقای ایمنی و امنیت روستاها ایجاد برنامه‌ریزی برای رشد پایدار گردشگری روستایی	بروز مسائل قانونی و حقوقی متعدد ضعف در مدیریت روستایی حمایت‌های مالی ناکافی ضعف در مشارکت و تعامل دستگاه‌های متولی با تورها و گردشگران فقدان بازاریابی و تبلیغات درباره گردشگری روستایی

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

مرحله دوم، روش کمی پیمایش

در این مرحله، با استفاده از نمونه‌گیری طبقه‌ای، ۳۵ تن از خبرگان و متخصصان امر در رابطه با مؤلفه‌ها و شاخص‌های استخراج‌شده از مرحله قبل نظراتشان را عرضه می‌کنند. در این مرحله با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS26 و SmartPLS3 تمامی پاسخ‌ها مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرند که نتایج حاصله در جداول شماره ۴ و ۵ نمایه شده‌اند.

همان‌طور که در جدول شماره ۳ ملاحظه می‌شود، تمامی موارد با در نظرگیری مبحث گردشگری روستایی مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته‌اند؛ لذا در رابطه با صحت و سقم هر یک از موارد، نیاز است تا نظرات خبرگان امر نیز لحاظ گردد. به همین منظور در مرحله دوم، یعنی روش کمی پیمایش، هر یک از موارد فوق در پرسش‌نامه‌ای محقق ساخته با طیف پنج‌گانه لیکرت برای خبرگان ارسال و نظراتشان احصا می‌گردد.

جدول ۴. مقادیر میانگین، انحراف معیار و اولویت مؤلفه‌ها.

اولویت	انحراف معیار	میانگین	مؤلفه‌ها (کدهای محوری)
۶	۰/۰۸	۴/۲	اقتصادی
۲	۰/۹۹۳	۳/۶۶	صنعتی
۳	۰/۴۱۸	۴/۶۵	زیست‌محیطی
۱	۰/۲۹۸	۴/۱۸	فرهنگی اجتماعی
۵	۰/۵۵۷	۴/۵۳	محیطی و کالبدی
۴	۰/۴۵۴	۴/۶	مدیریتی و برنامه‌ریزی

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

جدول ۵. مقادیر میانگین، انحراف معیار و اولویت شاخص‌ها.

اولویت	انحراف معیار	میانگین	شاخص‌ها (کدهای باز)
۱۵	۰/۸۰۶	۴/۰۸۶	رونق اقتصادی
۱۹	۰/۸۸۷	۳/۸۸۶	توسعه درآمد و ارزش
۲۰	۰/۸۲۰	۳/۸۸۶	مدیریت هزینه، عرضه و تقاضا
۱۷	۰/۶۰۹	۳/۹۷۱	ایجاد تعادل میان صنایع
۱۸	۰/۷۶۱	۳/۸۵۷	نوسازی و تجهیز صنایع
۱۳	۰/۷۰۸	۴/۱۱۴	حمایت از سرمایه‌گذاری
۲۱	۰/۷۳۶	۳/۸۲۹	مدیریت صنعتی بهینه روستایی
۱۴	۰/۷۸۵	۴/۱۱۴	آموزش در راستای حفظ محیط‌زیست
۲	۰/۵۵۴	۴/۵۱۴	همکاری و تعاون جامعه محلی و گردشگری
۶	۰/۵۵۴	۴/۴۸۶	حفاظت از منابع طبیعی
۷	۰/۶۰۲	۴/۴۵۷	ایجاد هماهنگی در جوامع روستایی و گردشگری
۳	۰/۶۴۹	۴/۵۱۴	آموزش همگانی
۴	۰/۶۴۹	۴/۵۱۴	بهبود و ارتقای مفاهیم فرهنگی - اجتماعی
۵	۰/۶۴۹	۴/۴۸۶	افزایش مشارکت و تعامل
۱۶	۰/۷۵۴	۴/۰۵۷	توسعه امکانات و زیرساخت‌ها
۱۱	۰/۷۸۶	۴/۲۰۰	استفاده از فناوری‌های نوین
۱۰	۰/۷۳۱	۴/۲۵۷	بهبود کیفیت محیطی
۱۲	۰/۷۰۹	۴/۲۰۰	مدیریت استراتژیک
۹	۰/۶۳۱	۴/۲۸۶	خطمشی‌گذاری و سیاست‌گذاری مؤثر
۱	۰/۴۹۸	۴/۵۴۳	مدیریت تعاونی
۸	۰/۶۰۲	۴/۴۵۷	برنامه‌ریزی پایدار و منعطف

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

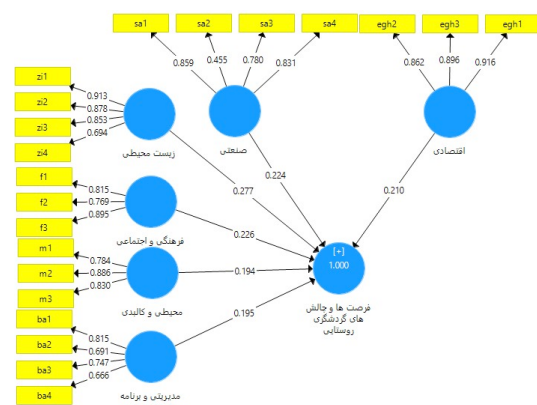
منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

و توجه قرارداد. به‌طور کلی، گردشگری روستایی در استان البرز که در مقایسه با وجود صنایع مختلف و اشتغال چندبعدی در این استان، به‌عنوان یک فعالیت مکمل تلقی می‌شود، بنابراین امکان و احتمال وجود فرصت‌ها و چالش‌های مختلفی برای روستاهای این استان در زمینه گردشگری روستایی وجود دارد. این نوع گردشگری نه تنها در زمینه‌های اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، مدیریتی و برنامه‌ریزی و... بلکه در زمینه حفاظت از محیط‌زیست که از جمله دغدغه‌های اصلی جامعه محلی است؛ مؤثر و حیاتی است. در صورت وجود نگرش مثبت جامعه روستایی به گردشگری روستایی پایدار، نه تنها نیل به اهداف بهتر و سریع‌تر شده، بلکه منابع طبیعی به دنبال افزایش کیفیت زندگی برای نسل‌های بعدی ارتقا و محافظت می‌شوند و حتی بیشتر از آن، می‌توان شاهد به ثمر رسیدن بسیاری از برنامه‌ها و سیاست‌ها بود.

علی‌رغم اینکه این استان از پتانسیل بالایی در منابع انسانی، طبیعی و میراثی برخوردار است، این منابع همچنان پتانسیل زیادی دارند که به دلیل عدم آموزش در زمینه گردشگری، عدم ایجاد مشارکت تجاری و عدم تمایل ذی‌نفعان تا حد زیادی دست‌نخورده باقی‌مانده‌اند. برای همکاری کامل با در نظر گرفتن اینکه نقش ذی‌نفعان سیاسی و خصوصی برای توسعه گردشگری در استان البرز اساسی است؛ نیاز است اقدامات مؤثرتری در این زمینه صورت‌پذیرند. چراکه هرچقدر برنامه‌ها و استراتژی‌ها قوی و جذاب‌تر باشند، اگر نگرش جامعه محلی مثبت نباشد و یا همکاری مؤثری نداشته باشد، در نتیجه موجب بروز مشکلات و چالش‌هایی در توسعه پایدار گردشگری روستایی می‌گردد. پس، اولین مورد از دیدگاه زیست‌محیطی ناشی می‌شود. هنگامی که یک جامعه روستایی گردشگری روستایی را توسعه می‌دهد، آگاهی حفاظت از محیط‌زیست افزایش می‌یابد و استفاده مسئولانه از منابع طبیعی ترویج می‌شود. این یافته با نتایج و یافته‌های تحقیق لی و جان^{۱۹} (۲۰۱۹) مطابقت دارد. مورد دوم از دیدگاه اوقات فراغت و آموزشی ناشی می‌شود. بافت جغرافیایی یک جامعه روستایی که منحصر به فرد بودن جغرافیایی را برای گردشگران فراهم می‌کند، تجربیات آرامش‌بخش، غنی از حس و احساسات را برای گردشگران به ارمغان می‌آورد. این نتایج نشان می‌دهد که گردشگری روستایی احتمالاً تأثیر مثبتی بر تجربه گردشگران خواهد داشت. این یافته با کاستنهورز^{۲۰} و همکاران (۲۰۲۰) همخوانی دارد. همچنین، نتایج تحلیلی تحقیق حاضر نشان می‌دهد که سهم پس از توسعه گردشگری روستایی از دیدگاه‌های اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، محیطی، اوقات فراغت و آموزشی قابل توجه است که با لی و جان (۲۰۱۹) مطابقت دارد. فرصت بسیار خوبی برای ایجاد یا سرمایه‌گذاری بیشتر در گردشگری روستایی وجود دارد، نه تنها به دلیل عملکرد گردشگری روستایی، بلکه به دلیل زمان‌بندی آن. بسیاری از مطالعات قبلی این توصیه

همان‌طور که در جدول شماره ۴ ملاحظه می‌شود، مقادیر به‌دست‌آمده در بازه موردقبول واقع شده‌اند و هریک از آن‌ها می‌توانند در راستای توسعه پایدار روستایی مثرتر باشند. از میان ابعاد شش‌گانه، بعد فرهنگی - اجتماعی بیشترین مقادیر را به خود اختصاص داده است. در ادامه، مقادیر میانگین، انحراف معیار و اولویت شاخص‌ها مطرح شده‌اند.

مطابق با یافته‌های فوق، شاخص‌های مدیریت تعاونی، همکاری و تعاون جامعه محلی و گردشگری؛ آموزش همگانی؛ بهبود و ارتقای مفاهیم فرهنگی؛ اجتماعی؛ افزایش مشارکت و تعامل دارای اولویت و اهمیت بالایی هستند.

تصویر ۲. ضرایب مسیر مؤلفه‌ها و شاخص‌ها. منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۴۰۲

فصلنامه پژوهش‌های روستایی

همان‌طور که در تصویر شماره ۲ ملاحظه می‌شود، تمامی ضرایب مسیر، دارای مقادیر قابل‌قبول و مورد تأیید هستند. در ادامه مقادیر P، آماره T، انحراف استاندارد، میانگین نمونه موردحسابه قرار گرفته‌اند. در ادامه، تمامی یافته‌ها موردبحث قرار گرفته و نتایج حاصل شده مرقوم می‌گردند.

بحث و نتیجه‌گیری

در عصر توسعه پایدار روستایی، توجه به نقش گردشگری روستایی و اینکه چگونه تحقیقات در این زمینه دسترسی به دانش در مورد توسعه جامعه روستایی را شکل می‌دهد، حیاتی است. روندهای فعلی در توسعه گردشگری چالش‌هایی را برای توسعه پایدار از طریق طیف گسترده‌ای از جنبه‌های زیست‌محیطی، اقتصادی و اجتماعی و... ایجاد می‌کنند. گردشگری زمانی پایدار است که بتواند توسعه‌ای ایجاد کند که با نیازهای اقتصادی و اجتماعی منطقه تحت حفاظت و محدودیت‌های زیست‌محیطی آن سازگار باشد.

همان‌طور که ملاحظه شد، نگرش ساکنان محلی یا روستایی به گردشگری روستایی پایدار هم مثبت است و هم منفی. به عبارتی کلی‌تر، بایستی از چند بعد و چند زاویه این موارد را موردبررسی

19. Lee & Jan

20. Kastenhoz

را تکرار کرده‌اند که این نتیجه، با نتایج تحقیق یانگ^{۲۱} و همکاران (۲۰۲۱) همسو و هم‌راستا است. از لحاظ محیطی و کالبدی نیز این مطالعه با تحقیقات زوادکا^{۲۲} و همکاران (۲۰۲۲) همسو و هم‌راستاست. یعنی هر چه گردشگری روستایی در مناطق روستایی متمرکزتر باشد، احیای این مناطق مؤثرتر می‌شود. این یافته اهمیت چنین ویژگی‌هایی را در توسعه گردشگری روستایی برای ارتقای توسعه جامعه روستایی از دیدگاه‌های چندگانه نشان می‌دهد. یعنی سیاست‌گذاران باید گردشگری روستایی را توسعه دهند تا محیطی امن و آرام را برای گردشگران فراهم کنند و ارزش این مدل را برای گردشگری روستایی نادیده نگیرند. همچنین در زمینه‌های مدیریتی و برنامه‌ریزی با نتایج تحقیقات لیو و همکاران (۲۰۲۳) همسو و هم‌راستا است. از نظر یافته‌های کیفی همسو با نتایج تحقیق محمدی و همکاران (۲۰۲۳) است.

یکی از نتایج خاص و مهم این تحقیق؛ اضافه کردن بعد صنعتی به مقوله توسعه پایدار گردشگری روستایی است. با عطف به موقعیت ژئوپلیتیک و جغرافیایی استان البرز در هم‌جواری با پایتخت و قرابت آن با صنایع مختلف، می‌توان گفت که بعد صنعتی یکی از مهم‌ترین عوامل در این زمینه است.

توسعه پایدار گردشگری روستایی به توسعه کیفی، سازمان‌دهی و مدیریت گردشگری روستایی و همچنین جذب سرمایه‌گذاری در صنعت گردشگری کمک خواهد کرد. این استان دارای ظرفیت‌های جغرافیایی، انسانی، منابع طبیعی و فرهنگی فراوانی برای توسعه گردشگری روستایی است که بر توسعه اجتماعی و اقتصادی کشور تأثیرگذار است. از همین رو، کمک آن‌ها به افزایش توسعه اجتماعی - اقتصادی و گردشگری از طریق برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری دقیق؛ می‌تواند فرصت‌ها و سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی زیادی را به خود معطوف کند که هم موجب ارتقای منافع ملی، و هم توسعه سیاست‌های خرد و کلان در کشور شود.

تشکر و قدردانی

بنا به اظهار نویسنده مسئول، مقاله حامی مالی نداشته است.

21. Yang

22. Zawadka

References

- Adamov, T., Iancu, T., Pet, E., Popescu, G., Smuleac, L., Feher, A., & Ciolac, R. (2022). Rural Tourism in Marginimea Sibiului Area – A Possibility of Capitalizing on Local Resources. *Sustainability*, 15(1), 241.
- Anderson, W. (2015). Cultural tourism and poverty alleviation in rural Kilimanjaro, Tanzania. *J. Tour. Cult. Chang.* 2015, 13, 208–224.
- Andrei, D.R., Sandu, M., Gogonea, R.M., Chiritescu, V., Kruszlicika, M. (2012). Modeling of rural tourism towards sustainable development from the perspective of specifically organic food. *Econ. Eng. Agric. Rural. Dev.* 2012, 12, 7–12.
- Ashley, C., Roe, D. (1998). *Enhancing Community Involvement in Wildlife Tourism: Issues and Challenges*; Wildlife and Development Series No. 11; International Institute for Environment and Development: London, UK, 1998.
- Ayazlar, G., Ayazlar, R.A. (2015). Rural Tourism: A Conceptual Approach. In *Tourism, Environment and Sustainability*; Avcikurt, C., Dinu, M., Hacioglu, N., Efe, R., Soykan, A., Eds.; St. Kliment Ohridski University Press: Sofia, Bulgaria, 2015; pp. 167–185.
- Berry, S., Ladkin, A. (1997). Sustainable Tourism: A Regional Perspective. *Tour. Manag.* 1997, 18, 434–440.
- Bhaskaran, V. (2023). Survey Research: Definition, Examples and Methods. <https://www.questionpro.com/blog/survey-research/>
- Bimonte, S., Punzo, L.F. (2016). Tourist Development and Host-Guest Interaction: An Economic Exchange Theory. *Ann. Tour. Res.* 2016, 58, 128–139.
- Blake, A., Arbache, J.S., Sinclair, M.T., Teles, V. (2008). Tourism and poverty relief. *Ann. Tour. Res.* 2008, 35, 107–126.
- Blackstock, K. (2005). A critical look at community-based tourism. *Community Dev. J.* 2005, 40, 39–49.
- Briedenhann, J., Wickens, E. (2004). Rural tourism – Meeting the challenges of the new South Africa. *Int. J. Tour. Res.* 2004, 6, 189–203.
- Chen, P., Clarke, N., Hracs, B.J. (2022). Urban-rural mobilities: The case of China's rural tourism makers. *J. Rural Stud.* 2022, 95, 402–411.
- Chen, B., Qiu, Z., Usio, N., Nakamura, K. (2018). Tourism's Impacts on Rural Livelihood in the Sustainability of an Aging Community in Japan. *Sustainability*, 10, 2896.
- Chok, S., Macbeth, J. (2007). Tourism as a tool for poverty alleviation: A critical analysis of 'pro-poor tourism' and implications for sustainability. *Curr. Issues Tour.* 2007, 10, 144–164.
- Croes, R., Vanegas, M. (2008). Cointegration and causality between tourism and poverty reduction. *J. Travel Res.* 2008, 47, 94–103.
- Ćurčić, N., Svitlica, A. M., Brankov, J., Bjeljac, Ž., Pavlović, S., & Jandžiković, B. (2021). The role of rural tourism in strengthening the sustainability of rural areas: The case of Zlakusa village. *Sustainability (Switzerland)*, 13 (12), 6747.
- Dossou, T.A.M., Ndomandji Kambaye, E., Bekun, F.V., Eoulam, A.O. (2023). Exploring the linkage between tourism, governance quality, and poverty reduction in Latin America. *Tour. Econ.* 2023, 29, 210–234.
- Du, Z.B., Su, Q. (2011). Study on the Relationship between the Community Participation of Rural Tourism, Residents' Perceived Tourism Impact and Sense of Community Involvement – A Case Study of Anji Rural Tourism Destination, Zhejiang Province. *Tour. Trib.* 2011, 26, 65–70.
- Erokhin, V., Heijman, W., Ivolga, A. (2014). Sustainable Rural Development in Russia through Diversification: The Case of the Stavropol Region. *Visegr. J. Bioecon. Sustain. Dev.* 2014, 3, 20–25.
- Eshliki, S.A., Kaboudi, M. (2012). Perception of community in tourism impacts and their participation in tourism planning: Ramsar, Iran. *J. Asian Behav. Stud.* 2(2012), 51–64.
- Gilbert, D., Tung, L. (1990). Public Organizations and Rural Marketing Planning in England and Wales. *Tour. Manag.* 1990, 11, 164–172.
- Guo, W., Huang, Z.F. (2011). Study on the Development of Community Power and Functions under the Background of the Development of Rural Tourism – Based on the Investigation of Two Typical Cases in Daizu Garden and Yubeng Community, Yunnan Province. *Tour. Trib.* 2011, 26, 83–92.
- Hampton, M.P. (2005). Heritage, local communities and economic development. *Ann. Tour. Res.* 2005, 32, 735–759.
- He, W. (2012). Sustainable Rural Tourism Development and Environment Protection. *Adv. Mater. Res.* 2012, 347–353, 2893–2896.
- Hordyjańska, B. (2021). *Droga do Zrównoważonego Rozwoju w Polsce w Świetle Założeń Agencji 2030*; Warszawa, Poland, DIFIN: Wrocław, Poland, 2021.
- Huete-Alcocer, N., Valero-Tévar, M.Á. (2021). Impact of Information Sources on Promoting Tourism in a Rural Region: The Case of the Roman Villa of Noheda. *Sustainability* 2021, 13, 8038.
- Jamal, T., Higham, J. (2021). Justice and ethics: Towards a new platform for tourism and sustainability. *J. Sustain. Tour.* 2021, 29, 143–157.
- Jelinčić, D. A. (2021). Indicators for cultural and creative industries' impact assessment on cultural heritage and tourism. *Sustainability*, 13(14), 7732.
- Jing-Ming, H.E. (2003). A Study on Rural Tourism Overseas. *Tour. Trib.* 2003, 1, 76–80.
- Kastenholz, E., Marques, C.P., & Carneiro, M.J. (2020). Place attachment through sensory-rich, emotion-generating place experiences in rural tourism. *J. Destin. Mark. Manage.* 17:100455. <https://doi.org/10.1016/j.jdmm.2020.100455>
- Korani, Z., Shafiei, Z. (2021). In search of traces of 'The Tourist Gaze' on locals: An ethnographic study in Garmeh village. *Iran. J. Tour. Cult. Chang.* 2021, 19, 549–567.
- Ladkin, A., Mooney, S., Solnet, D., Baum, T., Robinson, R., Yan, H. (2023). A re-view of research into tourism work and employment: Launching the annals of tourism research curated

- collection on tourism work and employment. *Ann. Tour. Res.* 2023, 100, 103554.
- Lane, B. (1989). *The Future for Rural Tourism*. In Insights; English Tourist Board: London, UK, 1989; pp. 1-6.
- Lane, B. (1994). What is rural tourism? *J. Sustain. Tour.* 1994, 2, 7-21.
- Lane, B., Kastenholz, E., & Carneiro, M. J. (2022). Rural tourism and sustainability: A special issue, review and update for the opening years of the twenty-first century. *Sustainability*, 14(10), 6070.
- Lang, W., Chen, T., Li, X. (2016). A new style of urbanization in China: Transformation of urban rural communities. *Habitat Int.* 2016, 55, 1-9.
- Lee, TH., & Jan, FH. (2019) Can community-based tourism contribute to sustainable development? Evidence from residents' perceptions of the sustainability. *Tour Manag* 70:368-380. <https://doi.org/10.1016/j.tourman.2018.09.003>
- Lee, S., Kim, D., Park, S., Lee, W. (2021). A study on the strategic decision making used in the revitalization of fishing village tourism: Using A'WOT analysis. *Sustainability* 2021, 13, 7472.
- Lee, Y.-C., Liao, P.-T. (2021). The effect of tourism on teleconnected ecosystem services and urban sustainability: An emergy approach. *Ecol. Model.* 2021, 439, 109343.
- Lekovic, K., Tomic, S., Maric, D., Curcic, N. (2020). Cognitive Component of the Image of a Rural Tourism Destination as a Sustainable Development Potential. *Sustainability* 2020, 12, 9413.
- Linderová, I., Scholz, P., & Almeida, N. (2021). Attitudes of local population towards the impacts of tourism development: Evidence from Czechia. *Frontiers in Psychology*, 12, 684773.
- Liu, J., Nijkamp, P., Lin, D. (2017). Urban-rural imbalance and tourism-led growth in China. *Ann. Tour. Res.* 2017, 64, 24-36.
- Liu, C., Dou, X., Li, J., Cai, L.A. (2020). Analyzing government role in rural tourism development: An empirical investigation from China. *J. Rural Stud.* 2020, 79, 177-188.
- Liu, Y. L., Chiang, J. T., & Ko, P. F. (2023). The benefits of tourism for rural community development. *Humanities and Social Sciences Communications*, 10(1), 1-12.
- Liu, Y., Liao, H., Qiu, J., Liu, Y. (2023). Characteristics of spatiotemporal variations and driving factors of land use for rural tourism in areas that eliminated poverty. *Land* 2023, 12, 910.
- Lo, M.C., Chin, C.H., Law, F.Y. (2019). Tourists' perspectives on hard and soft services toward rural tourism destination competitiveness: Community support as a moderator. *Tour. Hosp. Res.* 2019, 19, 139-157.
- Ma, M., Tang, J., Dombrosky, J.M. (2022). Coupling relationship of tourism urbanization and rural revitalization: A case study of Zhangjiajie, China. *Asia Pac. J. Tour. Res.* 27(2022), 673-691.
- Maldonado-Erazo, C. P., del Río-Rama, M. D. L. C., Álvarez-García, J., & Flores-Mancheno, A. C. (2022). Use of Natural and Cultural Resources by Tourism as a Strategy for Regional Development: Bibliometric Analysis. *Land*, 11(8), 1162.
- Mair, H. (2006). Global restructuring and local responses: Investigating rural tourism policy in two Canadian communities. *Curr. Issues Tour.* 2006, 9, 1-45.
- Michalska-Zyła, A., Marks-Krzyszowska, M. (2018). Quality of Life and Quality of Living in Rural Communes in Poland. *Eur. Countrys.* 10, 280-299.
- Mihalic, T. (2014). Sustainable-responsible tourism discourse towards 'responsustainable' tourism sustainability. *J. Clean. Prod.* 2014.
- Mohammad, M., Khalifah, Z., Hosseini, H. (2010). Local people perceptions toward social, economic and environmental impacts of tourism in Kermanshah (Iran). *Asian Soc. Sci.* 2010, 6, 220-225.
- Mohamadi, S., Vaisi, F., & Abdolahi, B. (2023). Analysis and Measurement of Effective Barriers to the Realization of Rural Tourism Sustainability (Case Study: Awraman District in Sarvabad County). *Journal of Rural Research*.10.22059 / JRUR.2023.327697.1820. [In Persian].
- Muresan, I. C., Oroian, C. F., Harun, R., Arion, F. H., Porutiu, A., Chiciudean, G. O.,... & Lile, R. (2016). Local residents' attitude toward sustainable rural tourism development. *Sustainability*, 8(1), 100.
- Mikhaylova, A.A., Wendt, J.A., Hvalej, D.V., Bógdał-Brzezińska, A., Mikhaylov, A.S. (2022). Impact of cross-border tourism on the sustainable development of rural areas in the Russian-Polish and Russian-Kazakh borderlands. *Sustainability* 2022, 14, 2409.
- Obradović, S., Stojanović, V., Kovačić, S., Jovanovic, T., Pantelić, M., & Vujičić, M. (2021). Assessment of residents' attitudes toward sustainable tourism development-A case study of Bačko Podunavlje Biosphere Reserve, Serbia. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, 35, 100384.
- Okech, R., Haghiri, M., & George, B. P. (2012). Rural tourism as a sustainable development alternative: An analysis with special reference to Luanda, Kenya. *CULTUR-Revista de Cultura e Turismo*, 6(3), 36-54.
- Palacios-Florencio, B., Santos-Roldán, L., Berbel-Pineda, J.M., Castillo-Canalejo, A.M. (2021). Sustainable Tourism as a Driving Force of the Tourism Industry in a Post-COVID-19 Scenario. *Soc. Indic. Res.* 2021, 158, 991-1011.
- Petit, S. (2016). International trade in services and inequalities: Empirical evaluation and role of tourism services. *Tour. Econ.* 2016, 23, 1069-1075.
- Quevedo, J.M.D., Uchiyama, Y., Kohsaka, R. (2021). Linking blue carbon ecosystems with sustainable tourism: Dichotomy of urban-rural local perspectives from the Philippines. *Reg. Stud. Mar. Sci.* 2021, 45, 101820.
- Ristić, D., Vukoičić, D., & Milinčić, M. (2019). Tourism and sustainable development of rural settlements in protected areas- Example NP Kopaonik (Serbia). *Land use policy*, 89, 104231.
- Sanagustin-Fons, V., Lafita-Cortés, T., & Moseñe, J. A. (2018). Social perception of rural tourism impact: A case study. *Sustainability*, 10(2), 339.
- Schweinsberg, S.C., Leslie Wearing, S., Darcy, S. (2012). Understanding communities' views of nature in rural industry re-

- newal: The transition from forestry to nature-based tourism in Eden, Australia. *J. Sustain. Tour.* 2012, 20, 195–213.
- Shariff, N.M., Abidin, A.Z. (2013). Community attitude towards tourism impacts: Developing a standard instrument in the Malaysian context. *E-J. Soc. Sci. Res.* 1, 386–396.
- Sharpley, R. (2003). Rural Tourism and Sustainability – A Critique. In *New Directions in Rural Tourism*; Hall, D., Roberts, L., Mitchell, M., Eds.; Ashgate Publishing Limited: Aldershot, UK, 2003; pp. 38–53.
- Sheikhi, D. (2023). The impact of tourism on the economy of Roadside villages (Case Study: Gorab village and Zanganeh city, Malayer Township). *Journal of Rural Research*, 14(2), 346–361. [In Persian].
- Shen, S., Wang, H., Quan, Q., Xu, J. (2019). Rurality and rural tourism development in China. *Tour. Manag. Perspect.* 2019, 30, 98–106.
- Shi, W., Luo, M., Jin, M., Cheng, S.K., Li, K.X. (2020). Urban-rural income disparity and inbound tourism: Spatial evidence from China. *Tour. Econ.* 2020, 26, 1231–1247.
- Starman, A. B. (2013). The case study as a type of qualitative research. *Journal of Contemporary Educational Studies/Sodobna Pedagogika*, 64(1).
- Statcs Poland, (2023). Available online: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/> (accessed on 27 August 2023).
- Štreimikienė, D., Mikalauskiene, A., Mikalauskas, I. (2016). Comparative Assessment of Sustainable Energy Development in the Czech Republic, Lithuania and Slovakia. *J. Compet.* 2016, 8, 31–41.
- Su, M. M., Wall, G., Wang, Y., & Jin, M. (2019). Livelihood sustainability in a rural tourism destination-Hetu Town, Anhui Province, China. *Tourism Management*, 71, 272–281.
- Sustainabledevelopment. (2023) Available online: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> (accessed on 20 June 2023).
- Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of business research*, 104, 333–339.
- Tao, L.I.U., Fuying, X. (2010). Research on the Driving Force of the Sustainable Development of Rural Tourism in the New Rural Construction. *J. Anhui Agric. Sci.* 2010, 38, 2102–2104.
- Usher, L.E., Kerstetter, D. (2014). Residents' Perceptions of Quality of Life in a Surf Tourism Destination: A Case Study of Las Salinas, Nicaragua. *Prog. Dev. Stud.* 14, 321–333.
- Uysal, M., Sirgy, M.J., Woo, E., Kim, H.L. (2016). Quality of Life (QOL) and Well-Being Research in Tourism. *Tour. Manag.* 53, 244–261.
- Utami, D.D., Dhewanto, W., Lestari, Y.D. (2023). Rural tourism entrepreneurship success factors for sustainable tourism village: Evidence from Indonesia. *Cogent Bus. Manag.* 2023, 10, 2180845.
- Volgger, M., Erschbamer, G., & Pechlaner, H. (2021). Destination design: New perspectives for tourism destination development. *Journal of Destination Marketing & Management*, 19, 100561.
- Wang, F., Du, L., Tian, M., Liu, Y., Zhang, Y. (2023). Sustainability of rural tourism in poverty reduction: Evidence from panel data of 15 underdeveloped counties in Anhui Province, China. *PLoS ONE* 2023, 18, e0283048.
- Welteji, D., & Zerihun, B. (2018). Tourism-agriculture nexuses: Practices, challenges and opportunities in the case of Bale Mountains National Park, Southeastern Ethiopia. *Agriculture & Food Security*, 7(1), 1–14.
- Widawski, K., Krzemińska, A., Zareba, A., & Dzikowska, A. (2023). A Sustainable Approach to Tourism Development in Rural Areas: The Example of Poland. *Agriculture*, 13(10), 2028.
- Widawski, K., Oleśniewicz, P. (2019). Thematic Tourist Trails: Sustainability Assessment Methodology. The Case of Land Flowing with Milk and Honey. *Sustainability* 2019, 11, 3841.
- Winter, T., Kim, S. (2020). Exploring the relationship between tourism and poverty using the capability approach. *J. Sustain. Tour.* 2020, 29, 1655–1673.
- WTO. (2023). <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>.
- Wu, J., Font, X., Liu, J. (2020). Tourists' Pro-environmental Behaviors: Moral Obligation or Disengagement? *J. Travel Res.* 2020, 60, 735–748.
- Yang, J., Yang, R.X., Chen, M.H., Su, C.H., Zhi, Y., Xi, J.C. (2021). Effects of rural revitalization on rural tourism. *J. Hosp. Tour. Manag.* 47:35–45. <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2021.02.008>
- Yin, L. (2020). Forecast without historical data: Objective tourist volume forecast model for newly developed rural tourism areas of China. *Asia Pac. J. Tour. Res.* 2020, 25, 555–571.
- Zawadka, J., Jęczyk, A., Wojcieszak-Zbierska, M.M., Niedbała, G., Uglis, J., Pietrzak-Zawadka, J. (2022). Socio-economic factors influencing agritourism farm stays and their safety during the COVID-19 pandemic: evidence from Poland. *Sustainability* 14:3526. <https://doi.org/10.3390/su14063526>
- Zhang, J. (2023). Tourism and rural income inequality: Empirical evidence for China. *Curr. Issues Tour.* 2023, 26, 153–170.
- Zhang, M., Wang, L., Ma, P., Wang, W. (2022). Urban-rural income gap and air pollution: A stumbling block or stepping stone. *Environ. Impact Assess.* 2022, 94, 106758.
- Zou, T., Huan, S., Ding, P. (2014). Toward a Community-Driven Development Model of Rural Tourism: The Chinese Experience. *Int. J. Tour. Res.* 2014, 16, 261–271.